

Stichting Edwina van Heek

ANBI-documentatie 2021

24 juni 2022

RSIN
Bezoekadres:
Website

002947420
Zonnebeekweg 114, Enschede
www.stichtingedwinavanheek.nl

Beleidsvisie

Doelstelling

Stichting Edwina van Heek heeft als doelstelling het behouden van cultureel erfgoed en waardevolle natuurgebieden in Twente. Beide doelstellingen worden gerealiseerd door het in stand houden van twee rijksmonumentale buitenplaatsen en bijbehorende landgoederen die eigendom zijn van de Stichting, te weten landgoed Zonnebeek (gemeente Enschede) en landgoed Singraven (gemeenten Dinkelland en Lossler). Tevens geeft de Stichting financiële ondersteuning aan landgoed Het Lankheet, waarvan de Stichting mede-eigenaar is.

Hoofdpijnen beleidsplan

Beide buitenplaatsen worden in stand gehouden in de geest van de laatste bewoners. De terreinen en ook Huis Singraven zijn geregeld opengesteld voor het publiek. Huis Zonnebeek wordt gebruikt voor speciale gelegenheden en besloten ontvangsten.

De Stichting heeft op beide buitenplaatsen een beheerder in dienst en enkele medewerkers. Bovendien is op Singraven een grote groep vrijwilligers actief. Verder is een externe rentmeester betrokken bij het beheer van beide landgoederen.

De Stichting exploiteert beide landgoederen en genereert inkomsten uit pachten en huren, houtverkoop, rondleidingen, enz. Ook doet de Stichting beroep op subsidies en bijdragen van derden bij grootonderhoud en projecten.

De landgoederen kennen structurele tekorten in het saldo van baten en lasten. Bij landgoed Singraven neemt het jaarlijkse tekort geleidelijk af. Het streven van het Bestuur is dat bij Singraven het exploitatiesaldo niet langer negatief zal zijn. Bij Zonnebeek is dat onmogelijk door het ontbreken van de mogelijkheid voldoende inkomsten te genereren.

Het bestuur van de Stichting is van mening dat een omvangrijk historisch landgoed als Singraven zichzelf in stand moet kunnen houden om duurzaam te kunnen voortbestaan. Veel inspanningen worden gedaan om de aantrekkelijkheid van Singraven verder te vergroten en meer publiek te trekken met daaraan gekoppelde inkomsten. Voorts wordt grote waarde gehecht aan het behouden en faciliteren van agrarische activiteiten. Niet alleen vanwege pachtinkomsten, maar ook omdat dit een essentieel onderdeel vormt van Singraven als compleet landgoed.

Met het oog op vergroting van de inkomsten blijft het bestuur streven naar optimale functionele bestemming van gebouwen in combinatie met verhuur of uitgifte in erfpacht. Erfverpachting geeft meer voorspelbare netto-inkomsten en stelt minder eisen aan het beheer.

Na een jarenlange voorbereidingsprocedure in het kader van “rood-voor-groen” zijn nieuwe erfpacht locaties ontwikkeld, waarvan de pachtinkomsten de openstelling van Singraven langjarig verzekeren.

De tekorten van de landgoederen worden gedekt door inkomsten uit het vermogen van de Stichting. Dit vermogen is ontstaan uit de erfenis van de naamgeefster van de Stichting, mevrouw Edwina van Heek - Ewing, de weduwe van Jan Bernard van Heek, die firmant was van de textielonderneming 'van Heek & Co' te Enschede.

De inkomsten uit vermogen worden uitsluitend aangewend voor de doelstellingen van de Stichting. Statutair is bepaald dat het vermogen in stand moet blijven. Het 'stamvermogen' wordt jaarlijks gecorrigeerd voor inflatie om er zeker van te zijn dat de Stichting ook op lange termijn in staat is haar doelstellingen te realiseren.

De Stichting doet geen beroep op gelden van het publiek.

Beloningsbeleid

De cao Bos en Natuur wordt gehanteerd als referentie voor de beloning van de medewerkers van de Stichting.

Het bestuur ontvangt uitsluitend een onkostenvergoeding. De secretaris in het bestuur declareert uren die verband houden met bureauwerkzaamheden.

Bestuurs- en activiteitenverslag 2021

Inleiding

In de eerste helft van 2021 ondervond de Stichting nog de aanhoudende effecten van de *coronapandemie*. In die periode konden, net als in heel 2020, op Singraven vrijwel geen bezoekers worden ontvangen, geen rondleidingen worden gegeven, en geen huwelijken plaatsvinden. Anderzijds bleef de grote recreatiedruk in onze fraaie natuurgebieden aanhouden als gevolg van de sterk toegenomen aantallen wandelaars en fietsers.

Gelukkig nam later in het jaar de corona-dreiging zodanig af, dat voluit invulling gegeven kon worden aan de viering van het 75-jarig bestaan van Stichting Edwina van Heek. In september vonden in en rond een schitterende tent in de tuin van Huis Zonnebeek diverse grote feestelijke evenementen plaats. Dat waren achtereenvolgens een bijeenkomst voor medewerkers en vrijwilligers, een bijeenkomst voor pachters en noabers, de Vereniging Familie Van Heek organiseerde haar jaarlijkse familiedag en een afscheidsbijeenkomst van de burgemeester van Enschede. Ook werd in september een mooi en goed gedocumenteerd jubileumboek ten doop gehouden, hetgeen tot stand kon komen door intensieve samenwerking van vele betrokkenen.

Aan het einde van 2021 kijkt het bestuur met tevredenheid terug op een geslaagd jubileumjaar en met vertrouwen vooruit naar de voortzetting van de missie van onze Stichting.

In onderstaande paragrafen worden de belangrijkste ontwikkelingen en projecten die in 2021 op beide landgoederen hebben plaatsgevonden, nader toegelicht.

Singraven

Huis & Tuin

- Als gevolg van de voornoemde effecten van de coronapandemie was het aantal bezoekers van het Huis aanvankelijk lager dan voorheen, maar dat herstelde zich in de zomer en daarna, mede doordat veel vakantiegangers en andere toeristen in eigen land bleven. De rondleidingen werden op een nieuwe manier georganiseerd, d.w.z. twee middagen per week staat de poort open en dan start elke 20 minuten een rondleiding in het Huis in kleine groepjes. Deze nieuwe vorm is zowel bezoekers als rondleiders goed bevallen.
- Dankzij de voortdurende inspanningen van de tuinbaas en een team van vrijwilligers lagen tuin, park en arboretum er weer het hele jaar prachtig bij. Deze groene onderdelen van de buitenplaats trokken weer veel bezoekers, juist ook in de coronatijd.
- Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden werd een omvangrijke dakrenovatie van Huis Singraven uitgevoerd. De met kunststof vastgezette vorstpannen werden allemaal verwijderd en op traditionele wijze met cement opnieuw bevestigd. Eveneens werden de gebreken aan de bliksemafleiding hersteld. Ook werden aan het dak van het koetshuis en de van de werkplaats herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

Singraven buiten Huis & tuin

- Op Huis Singraven bevindt zich een omvangrijk archief, dat grotendeels betrekking heeft op de laatste particuliere eigenaar Willem Laan, zijn leven, zijn familie en zijn missie op Singraven. Met het oog op optimale conservering en verbetering van toegankelijkheid is besloten dit archief volledig in langdurige bruikleen over te dragen aan het Historisch Centrum Overijssel (tegenwoordig: "Collectie Overijssel"). De zeer arbeidsintensieve voorbereiding van de overdracht van het complete archief heeft corona vertraging opgelopen, maar zal naar verwachting eind 2023 worden voltooid.

- Na jaren overleg, onderhandeling en planning is op 30 september 2021 op feestelijke wijze en met veel publiciteit de waterkrachtcentrale geopend. Aanwezig waren o.a. initiator en voormalig bestuurslid mr. H.A.A. Kienhuis, bestuur en leden van de Coöperatie Duurzaam Singraven, bewoners, vrijwillige molenaars en vertegenwoordigers van Provincie Overijssel, de gemeente Dinkelland, Waterschap Vechtstromen, Pure Energie en de vijzelbouwer.

In de loop van het jaar kon het functioneren van de watermolen worden beoordeeld. Het blijkt dat structureel in volume ca 10 % minder elektriciteit wordt opgewekt dan geprognoseerd. Echter dankzij de hoge energieprijzen wordt de terugverdientijd van de installatie niet langer, eerder korter. In combinatie met de geplaatste panelen voor zonne-energie is Singraven nu in staat de behoefte aan elektrische energie van het landgoed in zijn geheel duurzaam af te dekken. Deze groene energieopwekking is een mijlpaal voor Singraven en bevestigt ons als duurzaam beheerd landgoed.

- De samenwerking met de biologische melkveehouderij op Erve Auskamp, het grootste agrarisch bedrijf op het landgoed, blijft uitstekend. Een goed functionerende (biologisch-) agrarisch bedrijf is een essentieel onderdeel van een landgoed en houdt het cultuurlandschap in stand.

- Aan adviesbureau Bosbalans (is opdracht gegeven alle bospercelen, Willem Laan onderscheidde er meer dan 100, in kaart te brengen voor een nauwgezet bosbeheerplan. Een plan met een fasering per jaar, voor de komende tientallen jaren. Een en ander om ons eigen werk te plannen, onze externe houtvesters aan te sturen en om onze bosbaas aan te sturen.

- Helaas is de historische kleinwildjacht op Singraven vooralsnog gestopt. De eendenstand is teruggelopen. De oorzaak hiervan blijft vooralsnog onduidelijk. Het bestuur vindt dit jammer, aangezien Singraven relatief groot is en natuur-inclusief wordt beheerd en de jacht daarvan onderdeel is.

- Vanwege de noodzakelijke verbetering van de inkomsten blijft de Stichting streven naar inkomsten uit "nieuw rood". Na een jarenlange voorbereidingsprocedure ging Gemeente Dinkelland in 2019 akkoord met de benodigde bestemmingsplanwijziging, waardoor in 2020 op Singraven in het kader van "rood-voor-groen" 10 nieuwe woningen gerealiseerd kunnen worden. In de afgelopen 10 jaar zijn hiervoor aanzienlijke ontwikkelingskosten gemaakt.

De realisatie van de geplande woningen in het Losserse deel van landgoed Singraven wacht nog op een akkoord van de Gemeente Losser. De ontwikkeling van de woningen gebeurt door de Nationale Maatschappij tot Restaureren & Herbesteden van Cultureel Erfgoed B.V. (afgekort: BOEi), de rol van de Stichting beperkt zich tot het in erfpacht uitgeven van de betreffende grond.

Zonnebeek

- Vanwege de beperkte gebruiksmogelijkheden van Huis Zonnebeek en met het oog op bredere zingeving aan Huis en omliggend park is het streven om in tuin en park meer (passende) activiteiten te laten plaatsvinden die bijdragen aan een bredere functionele invulling en die daarnaast inkomsten genereren voor de instandhouding. Hierbij gaat het onder andere om kleinschalige culturele activiteiten en kleine en middelgrote feestelijke evenementen.

In coronatijd bleven de mogelijkheden hiervoor beperkt. Wel was de tuin van Zonnebeek in 2021 voor het eerst één van de locaties van het jaarlijkse internationale Stifffestival (klassieke kamermuziek).

- Het appartement in het koetshuis is opgeknapt om te kunnen worden ingezet als gastenverblijf en wordt ook gebruikt voor bijeenkomsten van vrijwilligers. Het voornemen is om in 2022 ook te beginnen met het – tegen vergoeding - ter beschikkingstellen van het appartement aan derden.
- Vanwege optimale zorg voor ons erfgoed heeft het bestuur besloten de waardevolle schilderijencollectie op Huis Zonnebeek professioneel te laten inventariseren door het RKD (Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie). De inventarisatie betreft het fotograferen, beschrijven, en documenteren van alle aanwezige schilderijen. De resulterende catalogus wordt later breed toegankelijk. Aanvragen voor bezichtiging of uitlening van schilderijen lopen via het RKD.
- Park en tuin worden met zorg onderhouden en waar nodig verbeterd. Waarbij wordt gelet op behoud van het karakter en ook op kostenefficiëntie van toekomstig onderhoud. Een bijzonder aandachtspunt is de vervanging van een flink aantal bomen in het park dat in slechte conditie is geraakt. De meest prominente exemplaren die worden vervangen, zijn de monumentale kastanjes en notenbomen aan weerszijden van het Huis. Voorts zal ook de tuin achter het Huis, die ca 10 jaar geleden nieuw werd ontworpen en aangelegd, een opknappbeurt krijgen.
- De jacht was een belangrijke reden waarom Zonnebeek en Het Buurserzand destijds zijn verworven, en de Stichting wil deze cultuurhistorische traditie in stand houden. Op Zonnebeek is vanaf 15 augustus 5 keer een eendenjachten op de vijver voor het Huis georganiseerd.
- Sinds 2021 is de vrijwilligersgroep Enhoe actief in de natuurgebieden van Zonnebeek. In de zomer hebben zij wekelijks op de heideterreinen gewerkt, alwaar zij grove dennetjes en berk hebben verwijderd en jeneverbessen hebben vrijgesteld. Er is buitengewoon veel werk verzet en het voornemen is om de samenwerking langjarig te continueren.

Zowel landschappelijk als historisch heeft landgoed Zonnebeek een speciale band met het 300 hectare grote natuurgebied 'Het Buurserzand', dat in 1929 door Edwina van Heek is geschonken aan Natuurmonumenten. In toenemende mate wordt met Natuurmonumenten samengewerkt, bijvoorbeeld op het vlak van natuurbehoud op beider natte heideterreinen, maar ook in de communicatie richting de overheid. Voorts werden met verschillende groepen van vrijwilligers (zowel "eigen" als externe) grote stukken heide weer vrijgesteld van opslag van den en berk.

- Archief ATTF (Archief Twentse Textielfamilies), gevestigd in een bijgebouw op Zonnebeek, maakt een aanzienlijke groei door, onder meer door toenemend aanbod van archiefmateriaal als vanwege toenemende interesse van instanties en particulieren. Het bestuur van de Stichting beraadt zich over de koers, behoeften en voorwaarden voor de toekomst, bijvoorbeeld op het vlak van informatiesysteem, organisatie en procedures, mogelijke samenwerkingspartners, fysieke behuizing (en conditionering) etc. Daartoe wordt ook extern advies ingewonnen.

Het Lankheet

Op basis van een langjarige toezegging ontving Het Lankheet over 2021 wederom een bijdrage uit het ten behoeve van het Lankheet gecreëerde bestemmingsfonds. De hoogte van die bijdrage is gekoppeld aan de waardeontwikkeling van het fonds.

Financiën

Het niveau van de inkomsten uit de landgoederen en huizen is in 2021 gestegen ten opzichte van 2020, vooral dankzij het in erfpacht uitgeven van verschillende nieuwe erven op basis van de zogenoemde "rood-voor-groen-regeling. Deze nieuwe pachtinkomsten moeten echter de eerste 10 jaar worden aangewend om de ontwikkelkosten van Stichting Boei te dekken, waardoor de projectkosten met hetzelfde bedrag omhooggingen.

De overige inkomsten daalden doordat er nagenoeg geen houtopbrengsten waren. Dit werd voor een gedeelte gecompenseerd door hogere opbrengsten uit het gestegen aantal rondleidingen op Singraven als gevolg van de hernieuwde openstelling.

De totale instandhoudingslasten daalden doordat er in 2021 minder onderhoudsprojecten werden uitgevoerd dan in 2020, met name door het in 2020 uitgevoerde grootonderhoud van de watermolen.

Het bestuur van de Stichting is tevreden met het huidige niveau van het exploitatietekort van de landgoederen. De nieuwe woningen die op dit moment worden gebouwd dienen op langere termijn deze duurzame instandhouding te garanderen.

Het rendement op onze beleggingen bedroeg 17% in 2021 (in 2020: 2%), in lijn met de financiële markten.

Ontwikkelingen 2022

De lasten die met het in stand houden van de landgoederen gepaard gaan, kennen een vast karakter en variëren, op grote onderhoudsprojecten na, weinig van jaar tot jaar. De voorgenomen baten en lasten zullen in 2022 weinig verschillen ten opzichte van de bestedingen in het huidige verslagjaar. De Stichting probeert ook het onderhoud gelijkmatig te spreiden over de jaren. Daarom wordt – korthedshalve - als indicatie voor het jaar 2022 verwezen naar de staat van baten en lasten 2021.

De hoge inflatie en sterk gedaalde aandelen- en obligatiemarkten in 2022 zullen een grote impact hebben op de vermogenspositie van de Stichting; enerzijds moet het stamvermogen voor de inflatie worden aangepast, anderzijds daalt de waarde van de beleggingsportefeuille. Het is de verwachting dat de inflatie de komende jaren zal aanhouden. Als de effectenbeurzen zich niet herstellen, en de inflatie daalt, zal dit leiden tot het niet langer initiëren van nieuwe projecten of aankopen.

Tot slot

Het bestuur is dank verschuldigd aan de vrijwilligers en de medewerkers zonder wie het niet mogelijk zou zijn beide buitenplaatsen in stand te houden.

Enschede, 24 juni 2022

Het Bestuur:

R.A.N. van Heek, *voorzitter*

G.H.A. ter Kuile, *vicevoorzitter*

Jhr. H.W.A. Repelaer van Driel, *secretaris*

P.W.J. Dekker, *penningmeester*

Mw. M. van Heek, *lid*

Staat van Baten en Lasten 2021

		2021	2020
		EUR 1.000	EUR 1.000
Baten landgoederen			
Huren en (erf)pachten		459	418
Overige baten		82	98
		<hr/> 541	<hr/> 515
Instandhoudingslasten			
Personeel, vrijwilligers en ingehuurde diensten	10	-335	-326
Onderhoud natuur, park en onroerend goed		-335	-487
Exploitatie huizen en belastingen		-100	-97
Beheer en algemene lasten		-107	-97
Afschrijvingen		-12	-12
Collectie		-15	-5
Projecten incl. ontwikkelingskosten knoopen		-118	-47
		<hr/> -1.022	<hr/> -1.071
Subsidiebat en schenkingen	11	162	176
Netto instandhoudinglasten		<hr/> -860	<hr/> -894
Tekort landgoederen			
Donaties	12	-18	-19
Netto lasten in kader doelstelling		<hr/> -337	<hr/> -398
Financiële baten en lasten	13	170	179
Tekort		<hr/> -167	<hr/> -219

Toelichting

1 Algemeen

Stichting Edwina van Heek is in 1946 door Dr. J.H. van Heek opgericht uit de nalatenschap van zijn schoonzuster mevrouw Edwina van Heek – Ewing.

De Stichting heeft als voornaamste doel het behouden van natuur- en cultuurmonumenten in Twente. Dit doel wordt bereikt door het instandhouden van twee buitenplaatsen die eigendom zijn van de Stichting, te weten “Zonnebeek” in de gemeente Enschede en “Singraven” in de gemeenten Dinkelland en Losser.

- Zonnebeek (circa 150 hectare) is de buitenplaats die door Edwina en haar man Jan Bernard van Heek in 1906 is gebouwd en statutair niet mag worden vervreemd.
- Singraven (circa 500 hectare) is in 1956 gekocht van de heer W.F. Laan, die het huidige Huis en landgoed heeft vormgegeven. Bij zijn dood in 1966 was de Stichting universeel erfgenaam van de heer Laan, waardoor onder andere de collectie voor het Huis behouden is gebleven. Landgoed Borg Beuningen, dat al eerder door de Stichting was verworven, is nu onderdeel van landgoed Singraven.

Beide rijksmonumentale buitenplaatsen, inclusief de bijbehorende landgoederen en natuurterreinen, vormen een unieke combinatie van natuur- en cultuurhistorische waarden.

De Stichting kan ook bijdragen geven tot behoud en bevordering van (andere) natuur- en cultuurmonumenten in Twente.

De Stichting is een vermogensfonds, waarbij de inkomsten uit beleggingen de voornaamste bron zijn om de doelen te bereiken.

2 Waarderingsgrondslagen

Investeringen in materiele vaste activa worden gewaardeerd tegen kostprijs, minus afschrijvingen en eventuele ontvangen investeringssubsidies. Verbouwingen die niet rechtsreeks bedoeld zijn ter verbetering van de exploitatie, worden niet geactiveerd.

De opstellen van het landgoedcentrum worden afgeschreven in 30 jaar. Verbouwingen in verhuurde objecten in 5 jaar. Investeringen in grond, erfpachtrechten of de aankoop van woningen worden niet afgeschreven. Periodiek zal worden beoordeeld of kostprijs niet hoger is dan de marktwaarde.

Beleggingen in zakelijke waarden en obligaties worden gewaardeerd tegen marktwaarde ultimo verslagperiode. Herwaarderingen komen rechtstreeks ten gunste of ten laste van het eigen vermogen.

Alle baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Subsidiebaten met betrekking tot projecten worden pro rata opgenomen in de staat van baten en lasten in de periode dat de uitgaven zijn verantwoord. Beheers- en onderhoudssubsidies worden opgenomen in de periode dat ze zijn ontvangen.

Bijdragen aan derden worden verantwoord op het moment van toekenning.

Boekwinsten op verkoop van vaste activa of rechten (waaronder opstalrechten of landbouwrechten) of verkopen uit de collectie komen rechtstreeks ten gunste van de reserves.

Alle overige activa en passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

3 Personeel, vrijwilligers en ingehuurde diensten

Deze kosten kunnen als volgt worden geanalyseerd:

	2021 EUR 1.000	2020 EUR 1.000
Lonen en salarissen	158	159
Sociale lasten	30	29
Pensioenlasten, e.d.	34	30
	<hr/>	<hr/>
	222	219
Overige personeelskosten	9	6
Ingehuurde diensten	81	82
Vrijwilligerskosten	23	19
	<hr/>	<hr/>
	335	326

De Stichting heeft 9 personeelsleden, circa 5 FTE (2020: 9 personeelsleden, circa 5 FTE).

Het bestuur ontvangt geen beloning, maar wel een onkostenvergoeding.

4 Subsidiebat en schenkingen

Subsidiebat en schenkingen kunnen als volgt worden geanalyseerd:

	2021 EUR 1.000	2020 EUR 1.000
Jaarlijkse natuurbeheer subsidies (SNL)	41	40
Jaarlijkse onderhoudssubsidies	35	35
Projectsubsidies particuliere instellingen	67	76
Particuliere bijdragen en schenkingen	1	8

Groene diensten	18	18
	<hr/>	<hr/>
	162	176

Onderhoudssubsidies: de SIM-subsidies lopen gemiddeld nog 2 jaar.

5 Donaties

Donaties bestaan met name uit een jaarlijks terugkerende donatie uit het Lankheet-fonds t.b.v. diverse projecten op het Lankheet.